ИПА II Програм прекограничне сарадње

СРБИЈА - СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Добри пријатељи, нове могућности

Република Србија

Република Северна Македонија

Овај програм финансирана Европска унија

ШансаЗаТебе

www.sansazatebe.info

Програм развоја каријере
Приручник / Радни листови

Овај пројекат суфинансира Европска унија

Овај приручник је израђен уз финансијску подршку Европске уније. Његов садржај је искључива одговорност Центра за управљање знањем из Скопља и, Центра за развој Скопског планског региона, Северна Македонија, и Центра за развој Јабланичког и Пчињског округа из Лесковца, Србија и Општина Власотинце, Србија и не мора да одражава ставове Европске уније.

ПРОЈЕКТНИ ПАРТНЕРИ

KNOWLEDGE CENTER

ЦЕНТАР ЗА РАЗВОЈ НА СКОПСКИОТ ПЛАНСКИ РЕГИОН

Centar za razvoj Jablaničkog i Pčinjskog okruga

Садржај:

Увод 3

Како користити приручник 4

Шта треба да знате о развоју каријере? 7

Модул 1 Увод у развој каријере и технике визуелизације 9

Радни листови и вежбе за Модул 1 11

Модул 2 Свеобухватна самопроцена личних јаких страна, интересовања, вештина 15

Радни листови и вежбе за Модул 2 17

Модул 3 Вежбе за унапређење вештина 23

Радни листови и вежбе за Модул 3 26

Модул 4 Постављање циљева 33

Радни листови и вежбе за Модул 4 35

Модул 5 Подршка у процесу тражења посла 38

Радни листови и вежбе за Модул 5 41

Модул 6 Истраживање различитих каријера 50

Радни листови и вежбе за Модул 6 52

Модул 7 Стратегије за самозапошљавање 55

Радни листови и вежбе за Модул 7 58

Увод

Сврха овог приручника/радног материјала је да представи приступачне савете за развој каријере и смернице за подршку младим људима који су у процесу креирања сопствене каријере. Понуђени ресурси доступни су свим младим људима, без обзира на њихове социо-економске прилике, укључујући групе маргинализованих младих људи.

Садржај, ресурси и вежбе имају за циљ да воде младе људе кроз процес планирања каријере и да им олакшају доношење информисаних одлука. Практични савети, информације и алати који се нуде имају уграђен приступ усредсређен на личност сваке младе особе, чиме их подстичу да цене сопствене вредности и фокусирају се на свој лични потенцијал.

Фокус материјала је на лаким и визуелним алатима за каријеру, саветима и препорукама, осмишљеним да информишу и мотивишу незапослене младе људе да прођу кроз процес планирања каријере, истраже могућности запошљавања и самозапошљавања у прекограничном подручју.

Укупан садржај приручника подељен је у 7 модула са специфичним тематским областима. Осмишљен је на начин који омогућава ефикасну подршку, с једне стране младима који ће се одлучити да самостално прођу кроз процес и са друге стране саветницима/фасилитаторима који ће радити на развоју каријере младих кроз интеракцију засновану на логички повезане модуле.

Кроз рефлективне алате понуђене у садржају приручника, од корисника се очекује да боље разумеју своје јаке стране, предности, слабости, могућности и претње, у вези са запошљавањем и сталним развојем каријере. Као резултат тога, они ће донети одређене изборе и започети планирање каријере, што може укључивати даље образовање/обуку, алтернативну стратегију тражења посла са одговарајућим писмом за пријаву, биографију (CV) и вештине убедљивог представљања на интервјуима.

Како да го користите прирачникот

Садржаји развијени у оквиру пројекта ШансаЗаТебе омогућавају приступ за коришћење следећих материјала:

- Приручник развијен у 7 модула, према програму развоја каријере (на основу GCDF методологије), допуњен стратегијама за самозапошљавање (развој предузетничке каријере)
- Радни листови креирани према тематском садржају модула
- Мултимедијални дисплеј, видео материјали
- База онлајн ресурса као виртуелни центар за каријеру на веб страници пројекта

Приручник је развијен као помоћ и подршка младима:

- који се налазе у периоду транзиције у вези са њиховим професионалним развојем,
- који размишљају о својим могућностима за запошљавање, самозапошљавање и развој каријере,
- којима је потребна подршка и савет приликом доношења одлука о каријери и планирања каријере.

Понуђене ресурсе могу користити:

- Млади људи који ће се одлучити да самостално прођу кроз процес. Пратећи смернице, млади могу да бирају да ли ће активно проћи свих седам модула и створити потпуну слику о себи у свету рада или само кроз део модула за који сматрају да им је у овом тренутку користан или потребан.
- Саветници/фасилитатори који ће користити приручник за подршку младима. За њих је приручник средство са ресурсима који ће им помоћи у раду са младима у реализацији групног или индивидуалног саветовања. Предуслов за саветнике/фасилитаторе мора бити уверење да је потенцијал младих њихов кључ за будући успех и ефективну интеграцију у свет рада. Стога би требало да прихвате и спроводе педагогију усмерену на личност младих, њихове потенцијале и амбиције.

Сваки од модула се састоји од кратког уводног дела праћеног одговарајућим радним листовима и завршава се саморефлексијом о резултатима добијеним из радних листова допуњених делом под називом „Акциони план“.
Као додатни ресурси за саветнике/фасилитаторе, на крају једног од модула дају се кратка објашњења или упутства за спровођење вежби у групном саветовању.

На основу GCDF методологије каријерног саветовања, приручник и радни листови су подељени у следеће модуле:

Модул 1

Увод у развој каријере и технике визуелизације:
Развој каријере укључује разумевање личних интереса и вештина доношења одлука на основу информација.

Модул 2

Свеобухватна самопроцена личних јаких страна, интересовања, вештина која укључује посебно развијене радне листове који помажу појединцима да идентификују своје јаке стране, интересовања и вештине.
Ове процене су дизајниране да пруже персонализовани увид у потенцијалне путеве каријере који су у складу са јединственим способностима и преференцијама корисника.

Модул 3

Вежбе за унапређење вештина: Активности предвиђене у овом модулу, укључујући упитник „Да ли сам особа привлачна послодавцима“ имају за циљ да премосте јаз између онога што послодавци траже и онога што појединци могу да понуде. Ова алатка олакшава усклађивање жељених вештина које послодавци траже са јаким странама које појединци поседују.

Модул 4

Постављање циљева:
Користећи SMART технику и упутство корак-по-корак о томе како да исту примените за постављање циљева, практични радни листови помажу корисницима да дефинишу и опишу своје краткорочне и дугорочне циљеве у каријери.

Модул 5

Подршка у процесу тражења посла:
Пружа практичне смернице и ресурсе за припрему за тражење посла, нудећи корисницима вредан увид у писање CV-а, припрему интервјуа и ефикасне стратегије умрежавања потребне за навигацију на прекограничном тржишту рада. Кратак видео са саветима и препорукама за интервју за посао биће саставни део Модула 5.

Модул 6

Истраживање различитих каријера:
Фокус је на томе како активно истраживати и искусити различите радне улоге да би разумели шта најбоље одговара њиховој личности лично и професионално. Овај модул ће понудити савете и препоруке о томе како спровести адекватно истраживање и зашто су умрежавање, информативни интервјуи, волонтирање, практиканство и практична истраживања важни за доношење информисаних одлука у складу са индивидуалним интересовањима, вештинама и циљевима.

Модул 7

Стратегије за самозапошљавање:
Алат за самопроцену ће помоћи корисницима да процене своје предузетничке вештине. Посебан акценат је стављен на вођење корисника кроз сложеност самозапошљавања, пружање вредних сазнања о предузетништву, планирању бизниса и основним корацима за покретање и успешно вођење сопственог бизниса.

Шта треба да знате о развоју каријере?

Нове реалности савременог радног места и савременог радника промениле су перцепцију концепта каријере. Развој каријере се сада посматра као сложен и вишедимензионалан процес, који укључује раст кроз живот и рад – сплет учења, доживљаја, живљења, рада, промене/транзиције, идентификовања и откривања путева. Стога се развој каријере може посматрати као дизајнирање живота/рада појединца. Да бисте добили јаснију слику о томе шта значи развој каријере, упознајте се са:

8 водећих принципа развоја каријере

- Развој каријере је **ДОЖИВОТНИ ПРОЦЕС** комбиновања и управљања плаћеним и неплаћеним активностима: учење (образовање), рад (запошљавање, предузетништво), волонтирање и слободно време.
- Развој каријере треба да буде **ЛИЧНИ ИЗБОР;** појединац је одговоран за своју каријеру, али није сам – сви ми утичемо и на нас утиче нашеа околина и окружење.
- Развој каријере значи **МАКСИМАЛНО ИСКОРИШЋАВАЊЕ ВАШЕГ ТАЛЕНТА И ПОТЕНЦИЈАЛА,** као и дефинисање сопственог раста и успеха – није увек реч о линеарном напредовању.
- Развој каријере подразумева **УТВРЂИВАЊЕ ИНТЕРЕСА, ВЕРОВАЊА, ВРЕДНОСТИ, ВЕШТИНА И КОМПЕТЕНЦИЈА** – и њихово повезивање са потребама тржишта рада.
- Развој каријере укључује **РАЗУМЕВАЊЕ ОПЦИЈА, ПОСТАВЉАЊЕ ЦИЉЕВА** и доношење информисаних избора.
- Развој каријере често **ПОДРЖАВАЈУ И ОБЛИКУЈУ** наставници, породица, вршњаци, менаџери и шира заједница, што треба схватити само као додатну информацију која ће проћи кроз процес независне анализе и рефлексије.
- Развој каријере може бити **КОМПЛЕКСАН И КОМПЛИКОВАН,** у зависности од унутрашњих (финансијских, културних, здравствених) или екстерних ограничења (тржиште рада, технологија).
- Развој каријере је **ДИНАМИЧАН, МЕЊА СЕ И ЗАХТЕВА КОНТИНУИРАНУ АДАПТАЦИЈУ** и отпорност кроз вишеструке транзиције.

За каријерне саветнике /фасилитаторе:

8 понуђених принципа омогућавају корисницима да препознају и разумеју основно значење развоја каријере. Препоручује се да они буду тема у уводној групној сесији. Корист за младе од ове вежбе биће већа ако се она спроводи као комбинација индивидуалне рефлексије и групне размене кроз отворену дискусију.

Ако нисте сигурни шта је ваш избор каријере и како да планирате ваш развој каријере, овај приручник је за вас.

„Сви наши снови могу постати стварност, само ако имамо храбрости да их следимо".

Волт Дизни.

Модул 1

"Ако можеш га сањати, можеш то и учинити."

Волт Дизни

Увод у развој каријере и технике визуелизације

Очекивани резултати:

Након завршетка овог модула, створићете позитивну слику о сопственој будућности у приватном и професионалном животу, као мотивациони елемент у планирању каријере.

Активности обезбеђују:

- Подршку у процесу визуелизације жељених достигнућа.
- Мотивацију да видите себе у пожељним животним околностима.

Увод у модул:

Део проблема са којима се млади данас суочавају врло је често везан за недостатак информација о себи, позитивну слику о сопственој будућности и могућностима које имају око себе. Наравно, ту је и недостатак способности за превазилажење сопствених негативних ставова према животним околностима у којима се налазе (недостатак позитивног размишљања), самопроцене и вештина одлучивања.

Визуелизација је права вештина коју неко може научити да пројектује своју будућност. Кажу да је то способност да створите јасну слику у својој глави о томе шта желите и очекујете од свог живота. Ова моћна алатка вам помаже да видите и осетите будуће исходе у свом животу пре него што се догоде. Стварањем жељеног будућег исхода у свом уму, са што је могуће више детаља, можете заправо претворити своју визију у стварност.

Дакле, добродошли у фазу визионирања и креирање ваше визије за будућност.

РАДНИ МАТЕРИЈАЛИ:

У радним листовима вам се нуде три различите вежбе визуелизације. Можете одабрати онај који вам се чини најприкладнијим. Није неопходно урадити све три.

1. Радни листови за визуелизацију:

- 3D виртуелно путовање у будућност
- Усмерена фантазија – видео

2. Саморефлексија и акциони план:

Запишите жељену слику будућности. На тај начин увек можете да се сетите куда сте кренули и шта ћете постићи.

За каријерне саветнике/фасилитаторе:

Изаберите који од понуђених радних листова вам највише одговара за групно каријерно саветовање. Препоручујемо фантазију о води, али само ако се осећате спремним да је протумачите како је понуђено у видео прилогу.

Радни лист
3D Виртуелно путовање у будућност

Искористите прилику да уђете у свет својих фантазија.
Замислите свој свет за 10 година од сада.

Кратко упутство

Опустите се у простору где се осећате пријатно.

Опусти се. Замисли: Данас си 10 година старији/а.

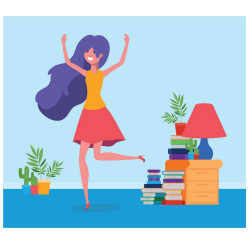

Како изгледаш?

Шта видиш око себе?

Где си? Са ким си?

Како изгледа в твој дом?

Opportunity4U

Како изгледа твоје радно место?

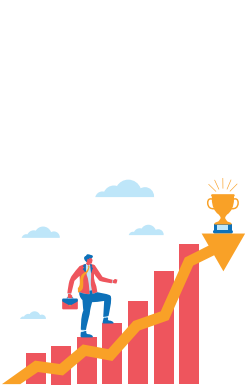

Шта си постигао на професионалном плану? Како се осећаш у вези са достигнућем?

Шта те чини срећним? Чему се радујеш?

Саморефлексија: моји кључни увиди

Сумирај добијене резултате и запиши своје најважније закључке:

Акциони план:

1. Које ћу мале промене направити и предузети у наредна 24 сата?

2. Шта ћу предузети у наредних 7 дана?

3. Које кораке ћу предузети у првих 30 дана?

Модул 2

„Сазнај каква си особа. И уради то намерно.“

Доли Партон

Свеобухватна самопроцена личних јаких страна, интересовања, вештина

Очекивани резултати:

Након завршетка овог модула, имаћете фокус на сопственом „ЈА“ и његовом значају у развоју самопоуздања и планирању каријере.

Активности обезбеђују:

- Подршку у процесу препознавања, прихватања и самопроцене сопствених вредности, интересовања, вештина.
- Мотивацију да одредите области интересовања како бисте планирали сопствени развој каријере користећи своју стварну слику о себи.
- Подршку у идентификацији нових и корисних способности и вештина које пружају флексибилне приступе различитим свакодневним животним/пословним ситуацијама.
- Дефинисање личног профила (вредности, личне карактеристике, способности и интересовања).

Увод у модул:

Већина нас бира каријеру више пута у животу. За сваку промену, у различитим фазама живота, морате имати добре информације о томе ко сте и шта желите. У овом делу имате прилику да размислите о стварима о којима можда раније нисте размишљали и да извршите свеобухватну самопроцену. То је процес сагледавања себе како бисте проценили аспекте који су важни за ваш лични и професионални идентитет.

Развој каријере обухвата процес самооцењивања, односно разумевања личних вредности, интересовања и вештина. Кроз њега ћете разумети сопствене јаке и слабе стране, као и области у којима треба да се побољшате да бисте постигли оно што желите. Ово су први кораци ка самоусавршавању и доношењу информисаних одлука.

Да би вам помогао у томе, овај део приручника укључује радне листове и ресурсе који ће вам олакшати процес размишљања о неколико других важних ствари у развоју каријере.

РАДНИ МАТЕРИЈАЛИ

1. Креирање слике о себи

- Радни лист са вредностима
- Радни лист са личним карактеристикама
- Радни лист са способностима

Сумирајте резултате добијене из радних листова за самооцењивање и креирајте свој лични профил користећи радни лист „Ја сам изузетна особа“.
Запишите најважније закључке.

- Радни лист „Ја сам изузетна особа“

2. Саморефлексија и акциони план:

Запишите најважније закључке и направите акциони план.

За каријерне саветнике/фасилитаторе:

За многе вештине и особине нисмо свесни да их поседујемо све док не почнемо да размишљамо о томе како се сналазимо у свакодневним животним ситуацијама и које вештине и алате користимо.

Радни лист са вредностима

Већина људи је најсрећнија када раде посао који им омогућава да живе у складу са својим вредностима. Ево неколико примера вредности. Ако недостају неке вредности које су важне за тебе, слободно их упиши у празна поља. Након што их све прочиташ, изабери 20. Заокружи оне који се односе на тебе. Затим од одабраних 20 направи избор од 10 који најбоље представљају тебе и твоју личност. Коначно, смањи групу од 10 на ТОП 5. На тај начин добијаш листу твојих 5 најважнијих вредности које су вероватно твој водич у свему што радиш или предузимаш у животу и одлукама које доносиш.

Љубав / Пријатељство	Хармонија	Престиж / Признање
Новац	Искреност	Напредак
Аутономија/независност	Хумор	Посвећеност миру
Лепота	Интегритет	Изградња односа са људима
Такмичење	Поштење	Поштовање себе и других
Комфор	Слобода (у раду и изражавању миушљења)	Лично достигнуће
Допринос заједници	Уживање/Забава	Здравље
Креативност	Лојалност	Лично задовољство
Флексибилност/ прилагодљивост	Скромност	Сигурна каријера
Потпуно достигнуће мојих потенцијала	Оптимизам	Припадност
Образовање/знање	Ред	Социјални статус
Сарадња	Отвореност	Рад
Животна средина	Истрајност	Разноликост/Промена
Изванредност	Тачност	Иновативност
Породица	Снага	
Прецизност		

Opportunity4U

Радни лист о личним карактеристикама

Иматш специфичне карактеристике које те чине јединственом особом – и посебно добрим кандидатом за одређене послове. Ево неколико примера личних карактеристика. Заокружи сваки који те описује. Што боље познајеш себе, већа је вероватноћа да можеш да одговориш какав ће те посао испунити и омогућити да живиш смисленим животом. Ако неке важне карактеристике недостају, упиши их у празна поља. Смањи свој избор на групу од 10, а затим након пажљивог прегледа, смањи листу на ТОП 5. На тај начин добиијаш својих 5 личних карактеристика које најбоље представљају тебе и твоју јединственост.
Твоја листа од 5 најбољих личних карактеристика биће савршен одговор на најчешће питање за интервју „Реци нешто о себи?“.

Прецизан/а	Радознао /а	Интуитиван/а	Реалист
Приземан/а	Одлучан/а	Весео/а	Промишљен/а
Амбициозан/а	Дисциплиниран/а	Лојалан/а	Повучен/а
Допадљив/а	Дискретан/а	Методичан/а	Са поштовањем других
Брижан/а	Динамичан/а	Пажљив/а	Одговоран/а
Независан/а	Емотиван/а	Оптимист	Маштовит/а
Стидљив/а	Енергичан/а	Организиран/а	Сензибилан/а
Са авантуристичким духом	Поверљив/а	Оригиналан/а	Озбиљан/а
Упоран/а	Са великим очекивањима	Отворен/а	Услужљив/а
Смирен/а	Експресиван/а	Страстан/а	Дружељубив/а
Холистички	Са предузетничким духом	Истрајан/Истрајна	Аналитичан/а
Компетитиван/а	Флексибилан/а	Перцептиван/а	Спонтан/а
Самоуверен/а	Великодушан /а	Перфекциониста	Саосећајан/а
Убедљив/а	Искрен/а	Истрајан/а	Толерантан/а
Одважан/а	Иновативан/а	Позитиван/а	Храбар/а
Креативан/а	Поштен/а	Практичан/а	Ентузијаст/а
Критичар/ка	Тактичан/а	Са самопоуздањем	

Радни лист са способностима

Способности можете развити кроз рад код куће, у школи, у слободно време и кроз волонтерске активности. Вероватно си бољи у неким стварима од других. Важно је препознати шта добро радиш и користити све своје способности и вештине на радном месту. Ево неколико примера способности. Заокружи све оне за које мислиш да поседујеш. Ако неке важне вештине недостају, упиши их у празна поља. Покушајт да се сетиш на све што знаш у најразличитијим могућим контекстима и периодима твог живота.

Помоћ другима	Давање инструкција, информација	Руковање тешком опремом и машинама
Учење нових ствари	Преговарање	Јавни говор
Рад са другима/ рад у тиму	Развој стратегија	Доношење одлука
Састављање ствари/ предмета	Писање (граматика, правопис)	Припрема текста, докумената
Певање	Објашњавање или подучавање	Предвиђање последица
Класификација докумената/предмета	Истраживање	Продаја
Разумевање/говорење других језика	Планирање	Поправка (рачунара, предмета)
Компоновање музике	Импровизација	Сумирање
Вожња	Рад рукама	Решавања проблема
Уређивање/ Провера текста	Суочавање са стресом	Рад са бројевима
Креирање/ иновирање	Успостављање процеса/система	Коришћење опреме за снимање
Самостални рад	Интервјуисање људи	Коришћење различитог софтвера
Консултације са људима	Свирање музичког инструмента	Употреба лабораторијских инструмената
Цртање/Репродукција	Разумевање прочитаног	Употреба алата (тестера, чекић)
Вођење групних дискусија	Онлајн претрага	Тренирање животиња
Давање добрих савета	Рашчлањивање (текст, подаци)	Прављење листа (задатака, приоритета)
Упоређивање (ствари, подаци)	Оријентација на детаље	Комуникација (слушање, разумевање)

Радни лист
“Ја сам изузетна особа”

Прошли сте кроз фазу самооцењивања. Сада можете открити шта вас чини невероватном особом.

Кратко упутство

Резултате које си добиоо кроз радне листове за самооцењивање, пренеси у одговарајућа поља и добићеш свој лични профил.

Овај профил ће вам бити од велике користи када истражујете професије/занимања. Можеш да га користиш да упоредиш занимања која те занимају са професијама које ти одговарају.

Мојих ТОП 5 ствари које су ми важне:

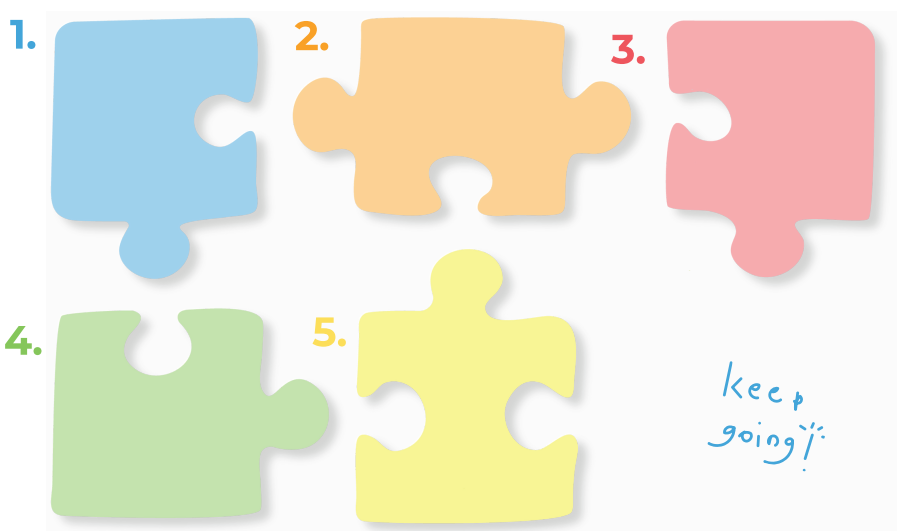

Моја главна интересовања:

Заиста ми се свиђа... _____

Заиста ми се свиђа... _____

Заиста ми се свиђа... _____

Мојих ТОП 5 личних карактеристика које ме најбоље представљају:

Ја сам... _____

Ја сам... _____

Ја сам... _____

Ја сам... _____

Ја сам... _____

Моје врхунске способности:

Стварно сам добар/добра у... _____

Стварно сам добар/добра у... _____

Стварно сам добар/добра у... _____

Стварно сам добар/добра у... _____

Стварно сам добар/добра у... _____

Мојих ТОП 5 мотиватора:

_____

_____

_____

_____

_____

Саморефлексија: моји кључни увиди

Сумирај добијене резултате и запиши своје најважније закључке:

Акциони план:

1. Које ћу мале промене направити и предузети у наредна 24 сата?

2. Шта ћу предузети у наредних 7 дана?

3. Које кораке ћу предузети у првих 30 дана?

Модул 3

„Не можемо да контролишемо ветар, али можемо да прилагодимо своја једра".

Доли Партон

Вежбе за побољшање вештина

Очекивани резултати:

Након завршетка овог модула моћи ћете да идентификујете подударања између онога што послодавци траже и онога што можете понудити као појединац.

Активности обезбеђују:

- Мотивацију у процесу препознавања јаза између захтева послодаваца и ваше понуде и обрнуто.
- Подршку да процените своје постојеће вештине које су у складу са захтевима послодаваца.
- Подршка у идентификовању и јаснијем разумевању области за унапређење и даљи развој, у складу са захтевима послодаваца.

Увод у модул:

Развој вештина и стицање знања део су процеса доживотног учења. Већина нас је стекла, често несвесно, разне вештине и способности које имају своју „цену" у свету рада. Али са брзим променама у укупном друштвеном животу, упоредо се мењају и карактеристике света рада. Ове промене су условљене различитим глобалним, националним и локалним економским условима и значајно утичу на обликовање професионалног и личног идентитета појединаца.
Савремени трендови на тржишту рада стално постављају нове захтеве, који резултирају неопходношћу континуираног развоја компетенција, прихватања модела доживотног учења и управљања сопственом каријером.

Према извештају о будућности послова Светског економског форума, 50% радника ће морати да научи нове вештине. Појава нових занимања и нових технологија такође захтева радну снагу која има нове вештине. Оно што су некада биле основне вештине стално се мењају. У савременим концептима живљења, развој каријере значи отвореност за учење нових когнитивних, мотивационих и социјалних вештина. Поседовање нових вештина, прилагођених потребама тржишта рада и захтевима послодаваца, утицаће на повећање успеха сваке младе особе и помоћи да се унапреде могућности развоја каријере. Стога младима треба пружити практично разумевање очекивања послодавца и створити реалну слику о главним захтевима који би могли да се поставе пред њих као могућег запосленог у областима рада на које су оријентисани.

Без обзира на коју каријеру размишљате, развој и унапређење ваших вештина ће вам помоћи да:

- бити прилагодљивији променама у каријери и новим окружењима;
- стварате могућности за напредовање у жељеним каријерама;
- понудите веће погодности компанијама за које радите, чинећи вас конкурентним на тржишту као појединца;
- бити спреман за тимски рад;
- створити додатну вредност изнад онога што систем захтева или нуди.

Пре почетка вежби у овом модулу желимо да укажемо на једну важну ствар. Размислите о томе на овај начин:

Постоје две стране пословања, ви и послодавац. Ви са својим очекивањима и захтевима радног места и послодавца, а са друге стране он са својим очекивањима и захтевима према вама. Вежбе које следе ће вам помоћи да идентификујете поклапања који ће овај однос учинити добитном комбинацијом за обе стране.

РАДНИ МАТЕРИЈАЛИ

1. Ја у свету занимања

- „ Радни лист „5 професија у којима бих желео да се окушам“
- Радни лист „Радно место из снова“.
- Радни лист – „Колико сам привлачан/а послодавцима?“
- Радни лист „Моја мапа“.

2. Саморефлексија и акциони план:

Сумирајте резултате добијене из радних листова у овом модулу и направите своју листу вештина на које ћете се усредсредити да бисте се развили до жељеног нивоа.

Запишите најважније закључке и направите план акције.

За каријерне саветнике/фасилитаторе:

Ако радите групно саветовање или радионицу са младима, можете изабрати један или два од предложених радних листова. Није неопходно користити све. Оно што је најважније јесте да им се омогући довољно времена за саморефлексију и понуди простор за размену стечених увида, фокусирајући се на сегменте у којима сматрају да треба да буду обучени и побољшани.

Радни лист
5 занимања које бих желео/а да пробам

Замислит да је све могуће и да можеш изабрати да радиш посао својих снова.

Ако имаш прилику да проведеш 6 месеци на одређеном радном месту, где би волео/а да будеш, шта би желео/а да пробаш?

⇨ Корак 1:

Запишите 5 ПРОФЕСИЈА КОЈЕ БИ ПРОБАО/А

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

⇨ Корак 2:

Са твоје листе изаберите ЈЕДНУ које сматраш најатрактивнијом, најзанимљивијом

BEST _____ BEST

⇨ Корак 3:

Зашто је сматрашнајатрактивнијом, најинтересантнијом? Шта је потребно да постане твоја професија? (запиши своје увиде и размишљања)

_____

_____

_____

Радни лист
„Посао из снова“

ТИ и људи
Можеш ли описати ко си у односу на људе са којима највише волиш да радиш? Какве људе желиш поред себе? Шта очекујеш од њих? Шта можетш учинити за њих?

ТИ и радно место
Опишите ко си у односу на своје радно место или услове рада – унутра/на отвореном, мало компанија/велика компанија, канцеларија/радионица, седење/стајање, како изгледа простор?

ТИ и вештине
Опишите ко си у смислу онога што можеш да радиш, које су твоје омиљене преносне вештине. (на пр. презентовати, продавати, убеђивати, контактирати људе, радити са машинама....)

ТИ и твоја сврха живота
Опишите своје циљеве. Стандардно радно време/скраћено, хибридно, сменски рад, рад суботом/недељом, могућност службених путовања, могућност коришћења возила...

ТИ и плата/одговорност
Опиши коју плату очекујеш, начин доношења одлука, ниво одговорности, рад самосталан/у тиму, надгледање других/да те надгледају, вођство/прати, искуство/почетник...

Ти и Географијата
Опиши своје омиљено окружење: овде или у иностранству, топла/хладна клима, урбано / приградско / рурално / рустикално

ТИ и прилике/могућности
Опиши да ли тражиш стални посао, сезонски посао, волонтирање, праксу, да ли већ радиш и треба ти нешто додатно итд...

keep going!

Радни лист
“Колико сам привлачан/а послодавцима”

**Послодавци имају своја очекивања од запослених.
Шта траже и да ли то имаш, провери уз помоћ следећег упитника.
Буди искрен/а!!!!!**

апсолутно	може и боље	личне карактеристике
		Ти си искрен/а
		Ти си мотивисан/а и пун/а с ентузијазма за оно што радиш
		Поуздани сте и одговорни - људи могу да рачунају на вас
		Ти си поуздан/а и одговоран/а - људи могу да рачунају на тебе
		Ти си тачен/а – на време испуњаваш обавезе, ги завршуваш обрските, не касниш на састанке
		Користиш критичко размишљање и анализу када решаваш проблеме
		Желиш да учиш нове ствари
		Поносиш се својим изгледом, увек си срећан/а и облачиш се прикладно за сваку прилику
		Ти си пријатељски расположен/а
		Добро прихваташ критику
		Ти си љубазан/а и пун/а поштовања
		Креативан/а си и волиш да износиш нове идеје
		Самоуверен/а си у оно што радиш
		Уживаш у изазовима који те терају на размишљање
		Ти си друштвена личност, уживаш у окружењу људи
		Уживауш у изазовима који те наводе на размишљање
		Размишљаш позитивно

Ти си флексибилан/на

Keep going!

Имаш самоиницијативу, не мора да ти се каже који су послови који се морају завршити

Поносан си на себе када нешто урадиш како треба

Не дижеш панику ако добијеш лидерску позицију

Проналазиш креативна решења за проблеме

Може да ти се верује, придржаваш се обавезама

Радознао/а си

Сналажљив/а си, волиш да размишљаш о решавању проблема без ослањања на друге људе

Преглед резултата:

Ако си на већину ових тврдњи одговорио „апсолутно“, то значи да си „Привлачан “ послодавцима и одговарајућа особа са правим карактеристикама за данашња радна места.

Ако си на већину ових тврдњи одговорио „може и и боље“, то значи да си идентификовао области у којима треба да побољшаш или промениш одређене ставове, наравно ако је то у твом интересу.

Размисли и напиши:

1. Како си развио/а неке од ових особина или ставова?

2. Да ли видиш начин или прилику да промениш неке од њих, ако је потребно?

3. Где имаш прилику да изградиш/усавршиш неке од ових вештина?

4. Шта могу да урадим да бих дошао до процене „апсолутне“ оцене за став у _____?

Радни лист
Моја мапа

Попуњавањем ове мапе добијаш јаснији и сликовити увид о својим очекивањима од радног места за које си заинтересован, а такође можеш да процениш колико се она поклапају у погледу понуде послодаваца.

Кратко упутство

1. **У центру упиши која је жељена позиција која те занима?**

2. **Затим почни да попуњаваш празна места која се односе на различите области:**

- **Услови рада (фокус на ствари које су ти важне као што су плата, радно време, бенефиције итд.)**
- **Радно окружење (рад напољу, у канцеларији, самостално, у тиму, сопственој канцеларији, океанском систему итд.)**
- **Моје кључне вештине (оно што сматраш релевантним за позицију и које ти поседујеш)**
- **Моја кључна интересовања (путовања, рачунари, дружење, итд.)**
- **Желим да менаџер буде... (које личне карактеристике очекујеш да поседује шеф/менаџер/директор)**
- **Желим да колеге буду...**
- **Више волим да радим... (локација, са документима, са људима, итд.)**

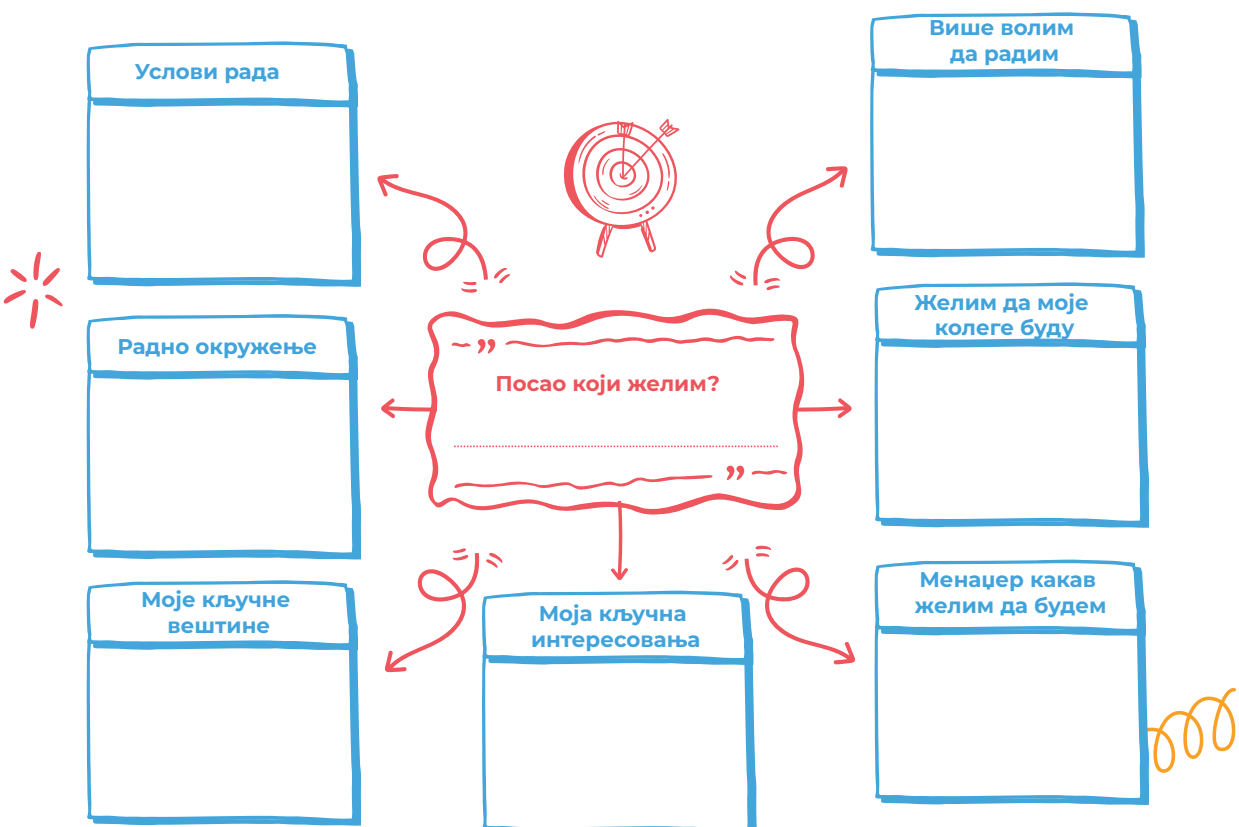

Саморефлексија: моји кључни увиди

Сумирај добијене резултате и запиши своје најважније закључке:

Акциони план:

1. Које ћу мале промене направити и предузети у наредна 24 сата?

2. Шта ћу предузети у наредних 7 дана?

3. Које кораке ћу предузети у првих 30 дана?

Модул 4

„Постављање циљева је први корак у претварању невидљивог у видљиво.“

Тони Робинс

Постављање циљева

Очекивани резултати:

Након завршетка овог модула, имаћете циљеве у каријери, користећи SMART технику.

Активности обезбеђују:

- Мотивацију у процесу планирања каријере креирањем краткорочних и дугорочних циљева каријере.
- Подршку у коришћењу SMART технике и упутства корак по корак за њену примену при постављању каријерних циљева.

Увод у модул:

„Проблем у томе што немате циљеве је тај што можете провести свој живот трчећи горе-доле по терену и никада не постићи гол.“ – Бил Коупленд

Многи људи проводе своје животе скачући с једне ствари на другу или јурећи около покушавајући да ураде више, а заправо постижу врло мало. Постављање SMART циљева значи да можете разјаснити своје идеје, усредсредити напоре, продуктивно користити своје време и ресурсе и повећати своје шансе да постигнете оно што желите у животу. Поштовање ваше визије, ваших вештина и приступ ресурсима/подршци су кључ за постављање реалних и остваривих циљева.

У овом модулу користитмо SMART технику да бисмо вам дали алате за формулисање циљева који ће вас водити на жељеном путу у каријери.

Шта се подразумева под SMART циљевима?

SMART је акроним који можете користити када пролазите кроз процес постављања својих циљева. Да бисте били сигурни да су ваши циљеви јасни и оствариви, сваки од њих треба да буде:

1. Специфичан (једноставан, разумљив, вама значајан).
Ваш циљ треба да буде јасан и конкретан, тако да можете да усредсредите своје напоре и осећате се заиста мотивисаним да га постигнете.

2. Мерљив
Специфичност је добар почетак, али мерљивост олакшава праћење напретка и даје вам до знања када сте постигли свој циљ. Процена вашег напретка помаже вам да останете фокусирани, мотивисани и да осетите узбуђење што се приближавате свом циљу.

3. Достижан (остварљив)
Ваш циљ такође треба да буде реалан и остварив да би био успешан, а да је и даље довољно изазован. Другим речима, требало би да прошири ваше могућности, али и даље остане у домену остваривог. Када поставите оствариви циљ, можда ћете моћи да идентификујете прилике или ресурсе које сте раније превиђали који вас могу приближити томе.

4. Релевантан (разуман, заснован на резултатима)
Овај корак је да осигурате да вам је ваш циљ важан и да је у складу са другим релевантним циљевима у вашем животу. Свима нам је потребна подршка и помоћ да бисмо постигли своје циљеве, али је важно да их контролишемо. Стога, побрините се да вас ваши планови воде напред са свешћу да сте сами одговорни за постизање сопствених циљева.

5. Временски ограничен
Сваки циљ треба да буде временски везан, тако да имате рок за фокусирање и рад на њему. Овај део критеријума за постављање циља који је у складу са SMART техником помаже у планирању неких дневних задатака/обавеза у функцији ваших дугорочних циљева.

РАДНИ МАТЕРИЈАЛИ

1. Моји SMART циљеви

- Радни лист SMART циљеви
- Радни лист “Постављање кариерни цели”

2. Саморефлексија и акциони план:

Запишите најважније закључке и направите акциони план.

За каријерне саветнике/фасилитаторе:

Искористите прилику да нагласите учесницима да ова техника добро функционише и за краткорочне и за дугорочне циљеве. Истовремено, може се користити у ширем контексту него само за планирање каријере и представља једноставан и практичан алат који гарантује успех и реализацију планова и постављених циљева.

Радни лист за SMART циљеве

Када планираш своје циљеве, подстичемо те да користиш SMART технику. Сви твоји циљеви треба да буду:

C Специфични

Када постављаш свој циљ, покушај да одговориш на следећих пет питања:

- Шта желим да постигнем?
- Зашто ми је ово важно?
- Ко је укључен?
- Где желим да стигнем?
- Који ресурси или ограничења су укључени?

Можете почети са: За 15 година од сада ја ћу ...

M Мерљиви

Мерљив циљ треба да одговори на питања као што су:

- Како ћу пратити свој напредак?
- Како ћу знати да сам постигао циљ?

A Остварљиви

Остварљиви циљ ће обично одговорити на питања као што су:

- Који су реални кораци које могу предузети да бих постигао свој циљ?
- Колико је циљ реалистичан, с обзиром на друга ограничења, као што су финансијски фактори?

R Релевантни

Релевантни циљ може да одговори са „да“ на ова питања:

- Да ли ми се ово чини вредним труда?
- Да ли је сада право време?
- Да ли се уклапа са мојим другим напорима/потребама?
- Да ли сам ја права особа за постизање овог циља?
- Да ли је примењиво у тренутном социоекономском окружењу

T Временски одређени

Временски циљ обично одговара на ова питања:

- Када ћу постићи овај циљ?
- Шта могу да урадим за шест месеци од сада?
- Шта могу да урадим за шест недеља од сада?
- Шта могу да урадим данас?

Радни лист
Постављање циљева у каријери

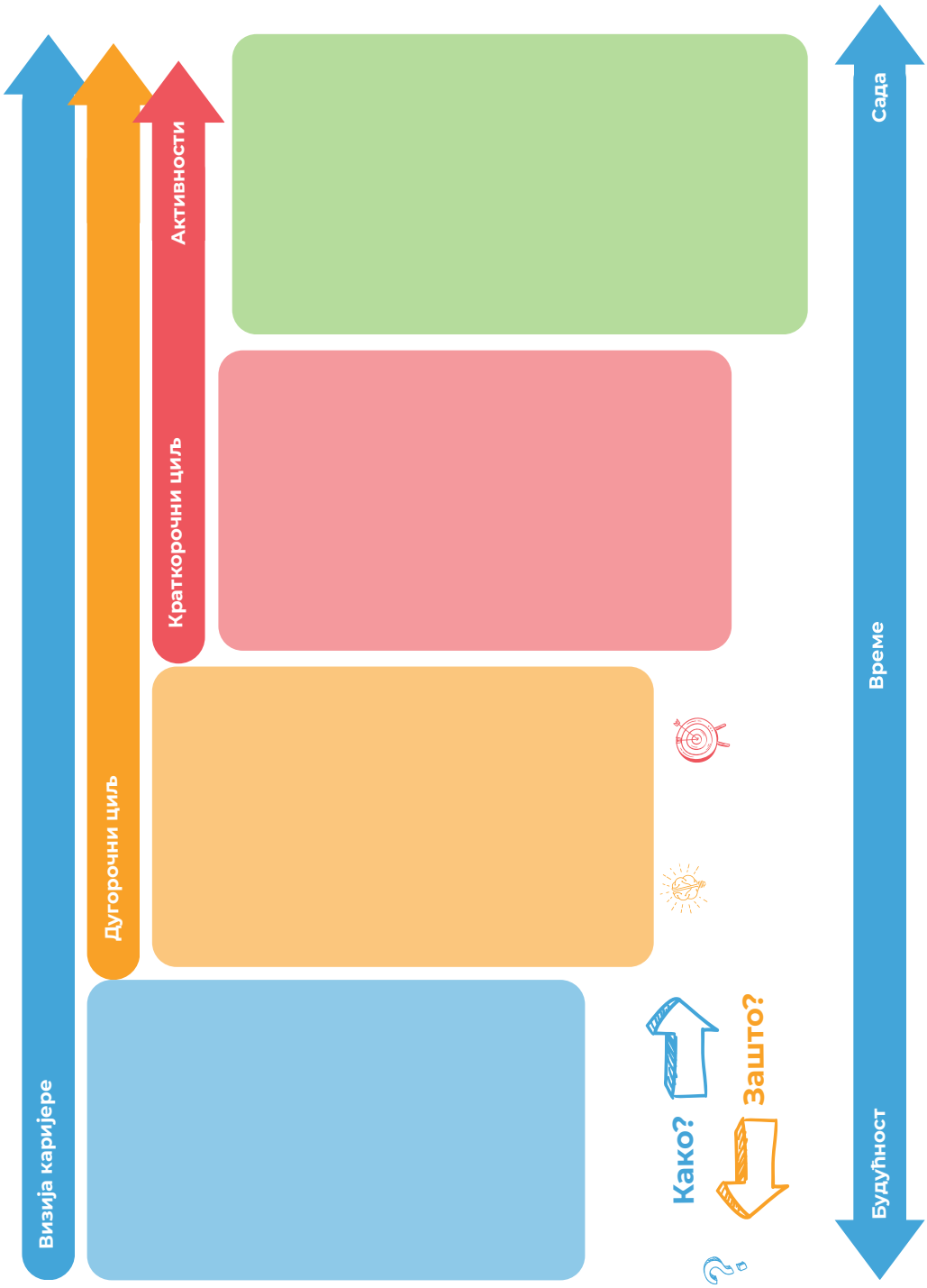

Саморефлексија: моји кључни увиди

Сумирај добијене резултате и запиши своје најважније закључке:

Акциони план:

1. Које ћу мале промене направити и пре́дузети у наредна 24 сата?

2. Шта ћу предузети у наредних 7 дана?

3. Које кораке ћу предузети у првих 30 дана?

Модул 5

"Идентификујте своје проблеме, али сву своју енергију и пажњу усмерите на решења."

Тони Робинс

Подршка у процесу тражења посла

Очекивани резултати:

Након завршеног модула, користићете вештине за активно тражење посла, у складу са индивидуалним интересовањима и искуствима.

Активности обезбеђују:

- Разбијање предрасуда о тржишту рада, изградња позитивних ставова о послу и самопоуздању.
- Подршка у креирању CV-а, припреми за интервју и савладавању ефикасних стратегија умрежавања.

Увод у модул:

Тражење посла је саставни део живота готово сваког појединца. Једноставно неизбежан процес током живота. У том процесу људи могу бити активни или пасивни тражиоци посла. Када појединац који тренутно тражи нови посао и улаже време и труд да га пронађе, кажемо да је у процесу активног тражења посла.
У различитим периодима нашег живота, разлози тражења посла су различити, од недостатка посла до жеље за бољим/изазовнијим послом, промена на тржишту рада или у индустрији, губитка посла из разних разлога итд. Сваки пут, без обзира на ситуацију, постављају се иста питања: Одакле почети? Шта сада да радимо? Која је најбоља одлука? Шта је паметан избор?

У овом модулу, кроз активне вежбе, водићемо вас кроз процес активног тражења посла.

РАДНИ МАТЕРИЈАЛИ

1. Спремам се за запослење

- Радни лист "КВИЗ - Како тражити посао?"
- Радни лист „Процена радног искуства“
- Радни лист „Како написати биографију (CV)“
- Радни лист „Писање мотивационог писма“
- Видео "Кључни савети за презентацију интервјуа"

Кључни кораци за активно тражење посла

Маркетиншки материјали:
креирајте свој професионални CV, припремите портфолио својих најбољих релевантних радова и припремите говор за презентацију.
Саставите своју биографију и мотивационо писмо:
прилагодите своје мотивационо писмо тако да се позиционирате као решење за проблем потенцијалног послодавца како је дефинисано у опису посла. Укључите само оно што је релевантно за конкретан посао за који се пријављујете
Редизајнирајте своје онлајн профиле:
ажурирајте профиле и резимеа на сајтовима на којима се представљате да бисте повећали своје шансе за запошљавање.
Припремите се за интервју:
истражите компанију у коју се спремате да идете на интервју. Обратите пажњу на избор одеће, кључно је да она одговара култури која влада у друштву и трудите се да не будете ни превише формално ни превише неформално обучени. Најважније је да одећа буде чиста и уредна. Поред тога, избегавајте провидну одећу, одећу која је прекратка или „поцепане“ фармерке. Скоро сваки интервју почиње питањем да се представите. Зато је кључно да одвојите мало времена пре интервјуа и напишете 3-5 реченица о себи које ће садржати ваше најјединственије и најважније квалитете. Вежбајте кратак увод да бисте повећали своје самопоуздање и могли да започнете интервју без стреса или нервозе. Будите аутентични, искрени и увек понудите одговарајући пример из личног и професионалног искуства да поткрепите своје одговоре.
Направите план:
креирајте рутину у којој користите начине као што је листа разних контаката и онлајн ресурса да повећате своју потрагу за жељеним послом.

Да бисте још више повећали своје шансе да се запослите, надоградите своје активно тражење посла на проактивно тражење посла. То значи да поред слања резимеа компанијама које имају отворена радна места, самоиницијативно позовите компаније које вас занимају чак и ако немају слободна радна места, представите се шта имате да понудите и распитајте се о могућим будућим приликама за запошљавање или волонтирање у компанији.

ВАЖНО! Практиканство и волонтирање су одличан начин за добијање посла. Својом проактивношћу да волонтирате или будете практикант у одређеној компанији имате изванредну прилику да покажете све своје вештине и квалитете и на тај начин „створите“ себи посао. Осим тога, изблиза ћете упознати компанију и њену културу, а на тај начин и ви и будући послодавци моћи ћете да процените да ли сте „савршени пар“. Не заборавите, чак и када радите без новчане накнаде или популарно зване плате, на добитку сте јер имате прилику да учите и стекнете искуства директно са радног места.

2. Саморефлексија и акциони план:

Запишите најважније закључке и направите акциони план

За каријерне саветнике/фасилитаторе:

Понудите радни лист „КВИЗ – Како се тражи посао?“ учесницима да виде своја размишљања у вези са изјавама датим у квизу. Затим заједно прегледајте тачне одговоре. Нека сваки појединачни одговор буде основа за отварање дискусије и прилика да се разбију неке предрасуде са којима се млади суочавају у процесу запошљавања.

Радни лист
КВИЗ - „ Како се тражи посао?”

1. На основу сопствених запажања или искустава, процени која је од изјава тачна или нетачна.

Изјава	точно ☑	неточно ☒
Посао се тражи преко огласа		
Није могуће наћи посао без добре "везе"		
Не могу да нађем посао јер немам радног искуства		
Неке компаније запошљавају без оглашавања		
Не прихватам привремене послове јер на тај начин никада нећу наћи стални посао		
Требало би да се пријавите за сваки посао за који чујете		
Код нас, пошто је мало место и сви ме познају, не треба ми CV, мотивационо писмо и интервју		
Када желимо да конкуришемо за посао, потребно је да се добро припремимо		
Неке велике компаније имају све време отворене огласе за посао		
Морам да завршим факултет да бих нашао добар посао		

2. У празна поља можеш написати изјаве за које мислиш да се често помињу, али нису укључене у ову листу.

Opportunity4U

Радни лист
Процена радног искуства

Са сваког радног места на коме си радио/а стекао/а си одређене вештине, искуства, компетенције. Зато је добро направити процену на ком радном месту, са каквим си се проблемима суочавао/а, како си успео/а да превазиђеш изазове, у чему си се и стакао/а, где си био/а просечан итд. Наведи све послове које си обављао, укључујући сезонске, хонорарне, волонтере итд. Попуни понуђени формулар за сваки од послова посебно. Да бисмо олакшали процес евалуације, нудимо вам пример који може бити ваш водич.

Пример:

Назив фирме	**ДОО "Козметика"**
Назив радне позиције	**Продавац козметичких производа**

Опис обавеза/радних задатака

Презентација производа купцима, саветовање и мотивација за куповину производа, пријем, евидентирање и аранжирање робе, аранжирање производа у оквиру продајног простора, рад на каси и фискалној каси, рад са платним картицама, коришћењем посебног апликативног програма на рачунару .

Период рада	**2005- 2008**

Стручна знања и вештине које си стекао/а

Овај рад ми је омогућио да се до детаља упознам са карактеристикама различитих козметичких програма које сам продавао/а и да стечено знање и искуство применим као препоруке и савете купцима. Стицање брзине и ефикасности у раду, искуство у раду са различитим категоријама купаца, примена комуникацијских вештина.
Најзначајнија достигнућа: Повећање продаје, велики број сталних купаца.

Шта ти се највише допало на овој радној позицији?

Комуникација са купцима, могућност помоћи купцима, пријатни услови рада.

Шта ти се није допало на овој позицији?

Сматрам да нисам довољно плаћен/с за посао који сам обавњао/а и ефекат који сам постигао/а својим радом. Рад суботом, недељом понекад и празницима без додатних дневница.

Разлог за престанак радног односа	**дао сам отказ**

Зашто?

Породични разлози, ожењио сам се/удала сам се, добио/а дете, имам проблем да радим викендом.

Назив фирме ДОО “.....”

Назив радне позиције .....

Опис обавеза/радних задатака

Период рада 20...- 20....

Стручна знања и вештине које си стекао/а

Шта ти се највише допало на овој радној позицији?

Шта ти се није допало на овој позицији?

Разлог за престанак радног односа .....

Зашто?

Нудимо ти изазов

Ако ниси нигде радио/а, немој се обесхрабрити. Вештине и способности се такође могу извући из твог свакодневног живота. Уради процену онога што радиш код куће. Замисли себе у животним улогама домаћице, баштована, кувара итд. Свако има неке вештине, само мораш да препознаш своје....

Како да напишем CV /БИОГРАФИЈУ?

1. Лични / контакт подаци

Име и презиме
адреса Е-поште
број мобилног/фиксног телефона (број фиксног телефона који пишете само у случају да сте доступни на њему/већи део дана)

Адреса
Датум рођења

Слика
(Слика има једноставну, али важну улогу. Омогућава послодавцу да лакше повеже CV са личношћу кандидата, али му такође помаже да запамти ко је особа након интервјуа. Дакле, слика може помоћи, стави је. Наравно, обратите пажњу на њу да изгледаш професионално и пристојно).

2. Радно искуство

Радно искуство није нешто што се мора евидентирати као стаж у Заводу за запошљавање и у радној књижици. То може бити волонтирање, рад по уговору, сезонски рад, практиканство... Доказује се и потврдом.

У случају да имаш радно искуство, то је најважнија тачка у CV-у и на то треба да се фокусираш. Послодавци виде радно искуство као листу твојих могућности. Наведи фирме/организације у којима си радио/а, период у коме си радио/а, позицију на којој си радио/а. Не умањуј значај неких послова које си обављао/а на одређеном радном месту, односно „немој се стидити“ да их наведеше ако су релевантни за ново радно место.
Податке за попуњавање овог дела CV -а можеш издвојити из радног листа „Процена радног искуства”.
Покажите послодавцу да си особа која жели да учи и развија свој потенцијал у различитим ситуацијама.
Фокусирај се на резултате постигнуте у оквиру обавеза и одговорности које си имао/а на претходном радном месту и детаљно наведи она радна искуства која су релевантна за позицију за коју се пријављујеш.
Потрудите се да користиш одговарајући / пословни речник да би објаснио своје одговорности. Нагласи како си допринео или директно утицао на позитивну промену у претходним компанијама. Тиме наглашаваш своју активну улогу и биће сасвим јасно да си добро обавио своје радне задатке. Размислит о томе где си направио мерљиву разлику или које си резултате постигао/а.

На пример:
„Заслужан/а за повећање промета за 60% у односу на прошлу годину“
„Заслужан/а за повећање броја купаца за око 40%“

Ако се бавиш послом где је резултате тешко измерити, можеш рећи да си понудио своје идеје које је послодавац прихватио јер су унапредиле рад у компанији или неки други позитиван ефекат као што је увођење или унапређење процеса.

Ако немаш никаквог радног искуства (или га имаш врло мало), наведи све што си радио/а што показује да со вредан/а и да имаш радне навике. На пример: пракса коју си радио/а, волонтерски рад или нешто слично.
Ако немаш ништа од тога, напиши своје професионалне циљеве, како би послодавац могао да види какве су твоје идеје за радно место и како доживљаваш будући посао, односно како желиш да градиш своју каријеру.
На пример: : у чему би желео да се побољшаш, шта би желео да постигнеш на радном месту итд.

3. Образовање

- Наведите највиши ниво вашег образовања
- Додатне информације (стипендије, награде, признања, посебно интересовање за неке предмете, нешто што сматраш важним као свој лични успех). Уколико си на крају CV-а навео одређене дипломе, признања, награде и сл., наведит да ће оне бити предате на увид ако буде потребно.

Наведи го највисокиот степен на твоето образование

4. Обуке, курсеви, семинари

- Наведите семинаре, радионице, курсеве, обуке на којима си учествовао/а, а који су релевантни за позицију за коју конкуришеш.

Овим подацима се представљаш као особа која преузима иницијативу и спремна је да се бори за добро образовање, обуку, практично искуство, односно као особа која жели да учи.

5. Рад са рачунаром

- За већи број радних места биће довољно да поменеш да радиш у MS Office пакету (Word, Excel, Power Point...) и Интернету, наравно ако заиста радиш.
- У случају да се пријављујетш за позицију која захтева нека конкретна, специфична напредна знања о коришћењу рачунара, онда наведит и стручна знања која поседујеш.
- Важно је да будеш искрен, јер послодавац може да провери твој ниво знања уз помоћ теста или техничког интервјуа.

6. Страни језици

- Наведит све језике које говориш, наводећи колико их добро говориш (почетни, средњи или напредни ниво).

7. Лични особине / хоби

- У овом делу треба да наведеш неке своје личне квалитете које поседујеш, а који су релевантни за позицију за коју конкуришеш.
- Текст огласа може типомоћи, јер се у огласу доста често наводе квалитети које кандидат треба да поседује.
- Поред тога, размисли који су квалитети важни за позицију (на пример: аналитичност и прецизност међу књиговођама, комуникативност међу продавцима, итд.) Комбинуј такве квалитете са онима које поседујеш и унеси их у CV. Поред тога, треба да будеш спреман да наведеш пример и конкретну ситуацију у којој си те своје квалитете оценио или применио на интервјуу. Свака особина треба да буде поткрепљена одговарајућим примером, који ћеш знати, али не треба да укључиш у CV.

8. Друге напомене

У овом одељку можеш навести неке информације које су важне, а до сада ниси имало где да их сместиш у свој CV. Можеш навести да си положио возачки испит и коју категорију, да имаш препоруке претходних послодаваца итд.

Треба да прилагодиш свој CV огласу и да истражиш шта се тражи од кандидата. Сходно томе, истакни своје квалитете који те карактеришу као особу погодну за радно место пред послодавцем.

Срећно.

Правописне и граматичке грешке нису дозвољене.

Радни лист
Писање мотивационог писма

Кад год се пријављујеш за посао, заједно са CV-ем, требало би да пошаљеш одлично мотивационо писмо. То ти даје прилику да се представиш свом потенцијалном послодавцу на креативнији и другачији начин од CV -а.

Пре него што почнеш

Пре него што почнеш са писањем мотивационог писма, мораш се припремити. Ево неколико савета како да то урадиш:

- **Размислите о свом прошлом искуству.**
  Размислите како би своје претходно радно искуство повезао са компанијом и позицијом за коју се пријављујеше. Које су твоје способности и достигнућа која би компанија сматрала корисним? Направи кратку листу да ти буде лакше када почнеш да пишеш.

- **Како сте сазнао за слободно радно место?**
  Ако си за конкурс сазнао/а преко пријатеља или рођака, спомени његово име. Ако си о овој могућности обавештен путем огласа, запамти добро које услове морате да испуните. Затим у свом писму и CV -у покушајте да наведеш како тачно ти одговараш на те захтеве.

- **Сазнај што више о компанији.**
  Потражи информације о компанији на Интернету или у новинама. Размисли шта те привлачи и мотивише да радиш у тој компанији.

- **Сазнај ко је задужен за запошљавање.**
  Мотивациона писма која нису упућена одређеној особи остављају лош утисак. Одвоји мало времена да позовеш компанију, погледаш њену веб страницу или прегледаш оглас да би сазнао име особе задужене за нова запошљавања.

Шта мотивационо писмо треба да садржи?

Мотивационо писмо не би требало да буде предугачко, јер се на тај начин „разводњавају“ информације. Буди практичан/а и покушај/а да буде написано на једној стандардној страници у А4 формату.

- **Почетак.**
  У горњем делу странице остави личне податке: своје име и презиме, адресу, контакт телефон и e-mail.

- **Први пасус.**
  То је уводни део твог писма и веома је важан, јер би одмах требало да привуче пажњу читаоца. У њему треба да наведеш где си сазнао/а за слободно радно место (пријатељ, запослени у компанији, оглас у новинама или реклама).

Ако ти је запослени у компанији рекао за радно место, немојте почињати са „Мој пријатељ X ми је рекао да имате слободно место, па сам одлучио да вам пишем“. Уместо тога, покажите више ентузијазма и напишите „Био сам инспирисан да се пријавим када сам од свог пријатеља X / из огласа / из објаве на Интернету сазнао да у вашој компанији постоји слободно радно место

Други пасус.
Укратко опиши своје квалификације (способности, достигнућа), али не улази у детаље. Изабери три своје вештине за које мислиш да би их компанија високо ценила и фокусирај се на њих. Остале детаље треба да наведеш у свом CV -у.

Трећи пасус.
Ово је место да докажеш да си истражио и да знаш много о компанији, позицији за коју се пријављујеш и тржишту на којем послује. Истакни шта те је мотивисало да се пријавитш за управо то место у тој компанији и како можеш да допринесеш својим компетенцијама. Наведиш зашто сти идеални кандидат за ту позицију.

Закључак.
Наведи да си послао/а свој CV и да бисте био захвалан/а ако би нашли времена да се лично састанете.

Саморефлексија: моји кључни увиди

Сумирај добијене резултате и запиши своје најважније закључке:

Акциони план:

1. Које ћу мале промене направити и предузети у наредна 24 сата?

2. Шта ћу предузети у наредних 7 дана?

2. Шта ћу предузети у наредних 7 дана?ОО

Модул 6

„Када су твоји снови већи од тебе, имаш само две могућности: одустати или затражити помоћ".

Џон С. Маквелл

Истраживање различитих каријера

Очекивани резултати:

Након завршетка модула, практиковаћете вештине истраживања различитих каријера и користити принцип рефлексије у избору оне која најбоље одговара вашим личним карактеристикама.

Активности обезбеђују:

- Растављање предности, корака и ресурса за правилно истраживање различитих могућности за каријеру
- Подршка у процесу рефлексије при доношењу информисаних одлука

Увод у модул

Када гледамо младе у данашњем савременом начину живота, са невероватном доступношћу информација из различитих извора, први закључак би био да су они стално у процесу истраживања информација за доношење одлука везаних за свакодневне животне потребе. Стога можемо поћи од чињенице да они већ имају истраживачке вештине. Али да ли користе ове вештине за истраживање професионалних информација у вези са развојем њихове каријере?

У следећем делу вас водимо кроз процес истраживања различитих могућности за каријеру.

Истраживање је фаза у процесу планирања каријере, која омогућава упознавање са могућностима које се нуде као избор и могу укључивати:

- **Истраживање о занимању:**
Које су радне обавезе? Где радите? Која обука или образовање је потребно?

- **Истраживање тржишта рада:**

Које индустрије расту? Која су отворена радна места у мом крају? Који су послови најтраженији? Захтеви послодаваца у погледу потребних компетенција.

- **Истраживање могућности образовања:**

Који се образовни програми нуде за одређена занимања? Који курсеви, обуке, академије омогућавају стицање одговарајућих вештина?

Овај део укључује ресурсе и активности које ће вам помоћи да прикупите информације које су вам потребне за доношење информисаних одлука о својој каријери.

РАДНИ МАТЕРИЈАЛИ

1.

- Радни лист "Ментална мапа (Mind Map)"
- Радни лист "Тест вероватноће"

2. **Саморефлексија и акциони план:**

Запишите најважније закључке и направите акциони план.

За каријерне саветнике/фасилитаторе:

Започните групну сесију са врло једноставним примером истраживања из свакодневног живота младих. На пример: Желите да купите нови мобилни телефон. Које информације су вам потребне? Где ћеш их тражити? Шта ће бити пресудно у доношењу одлуке?

Повежите пример са истраживањем о занимањима, тржишту рада, могућностима образовања. Да ли то чините и када морате да донесете одлуку о својој будућој професији/занимању? Отворите дискусију.

Радни лист
“Ментална мапа (Mind Map)“

Користи ову мапу да истражите професије, различите могућности за каријеру, различите образовне путеве, могућности за волонтирање у истраживању, стажирање...

Кратко упутство

1. **У центар унеси струку, факултет, предмет, компанију коју желиш да истражиш и одатле почни да попуњаваш остала поља уносећи идеје које су директно или индиректно везане за централну реч. На тај начин можеш да отворитш свој ум опцијама и могућностима које, на први поглед, нису уопште биле у твом видном пољу.**

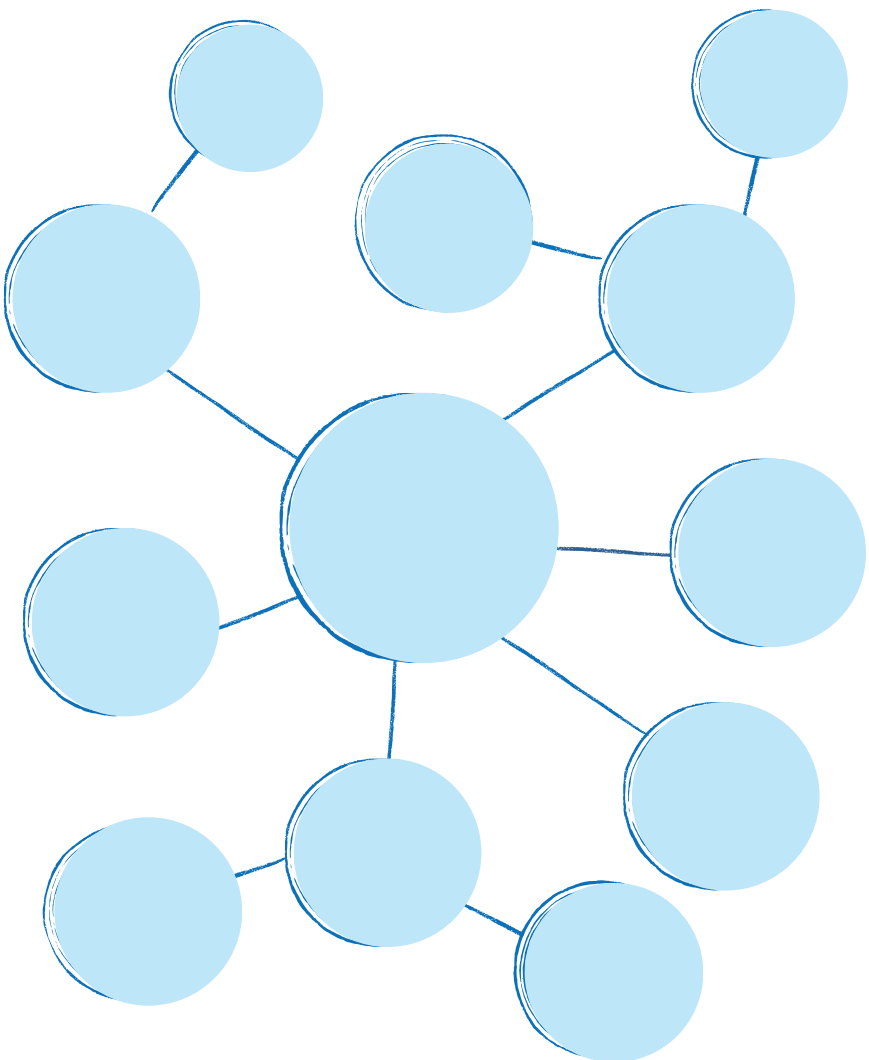

Радни лист
"Тест вероватноће"

Када се носиш са потешкоћама у доношењу одлуке и када си суочен са ситуацијом у којој мораш стално да прибегавш недоношењу одлука, **Тест вероватноће** може бити користан алат за излазак из лавиринта.

Кратко упутство

1. У почетку идентификуј проблем и могуће алтернативе.

Затим користи тест вероватноће да процениш вероватноће успеха и последице сваке алтернативе. Према овим вероватноћама, изабери најбоље решење које максимизира твоје шансе за успешан и позитиван исход. Тест вероватноће помеже да дефинишеш извесност одлуке и да смањиш страх од ризика, што ти олакшава доношење информисане одлуке.

ТЕСТ ВЕРОВАТНОЋЕ

1. Који је најгори могући исход?

2. Колика је вероватноћа да се то догоди?

3. Ако се деси, шта ћу предузети? Које је могуће решење?

4. Да ли ће бити релевантан за 5 година од сада?
Хоће ли то уопште бити важно за тебе за 5 година?

Саморефлексија: моји кључни увиди

Сумирај добијене резултате и запиши своје најважније закључке:

Акциони план:

1. Које ћу мале промене направити и пре́дузети у наредна 24 сата?

2. Шта ћу предузети у наредних 7 дана?

3. Које кораке ћу предузети у првих 30 дана?

Модул 7

„Људи не купују оно што ви радите; купују га због тога ЗАШТО то радите".

Симон Синек

Стратегије самозапошљавања

Очекивани резултати:

Након завршеног модула, имаћете сазнања о сложености самозапошљавања, потреби за предузетничким вештинама и основним корацима за планирање, покретање и успешно вођење сопственог бизниса.

Активности обезбеђују:

- Подршку у коришћењу алата за самооцењивање, који ће помоћи корисницима да процене своје предузетничке вештине.
- Мотивацију у савладавању основних корака за планирање, покретање и успешно вођење сопственог бизниса.

Увод у модул:

Самозапошљавање је стање рада за себе, а не за послодавца. Самозапослено лице има своју фирму или ради самостално (Freelance) и остварује приходе за које мора да поднесе пореску пријаву према делатности којом се бави. То може бити самостални извођач или самостални трговац који ради за себе у разним занатима, струкама и занимањима. Једна од најчешће помињаних предности самозапошљавања је управљање сопственим временом. Али наравно постоји још неколико овде које неизбежно треба анализирати.

1. Креативна слобода
2. Боља равнотежа између посла и живота
3. Висок потенцијал зараде
4. Боље задовољство послом
5. Можете да радите где желите и за кога желите
6. Ниједан дан није исти
7. Имате прилику да научите нове вештине
8. Радите само са људима и на пројектима који вам се допадају
9. Самостално управљате својим финансијама
10. Своје жеље претварате у приход

Не заборавимо. Самозапослена лица такође имају многе обавезе, одговорности, законске оквире када самостално воде свој бизнис и финансије. Да бисте видели пуну слику и одлучили да ли је ово ваша слика за будућност, прођите кроз процес који вам нудимо.

Самозапошљавање

Заводи за запошљавање у Северној Македонији и Србији нуде различите активне мере и програме за самозапошљавање, посебно намењене младима и особама из осетљивих категорија. Уколико одлучите да желите детаљније истраживање у правцу самозапошљавања, препоручујемо да посетите најближе локалне канцеларије Завода за запошљавање и информишете се о потенцијалним активним позивима за самозапошљавање.

Шта је предузетништво?

Предузетништво је иновација, финансирање и имплементација пословних идеја које никада нису постојале на тржишту. Међутим, чак и ако тржиште већ постоји, не постоји гаранција да на тржишту има места за новог играча у датој области.
С једне стране, предузетник је особа која почиње нове ствари и поседује изузетне карактеристике које ретко ко има. С друге стране, свако ко жели да ради сам може се назвати предузетником.

Шта је социјално предузетништво?

Социјално предузетништво представља комбинацију иновативности, сналажљивости и могућности за решавање важних друштвених изазова. Друштвени предузетници се фокусирају на промену система и пракси који су главни узрок сиромаштва, маргинализације и деградације животне средине, уз додатак губитка људског достојанства. При томе могу да оснују непрофитне или профитне организације које, као и све друге компаније, остварују профит, али највећи део профита реинвестирају у потребе заједнице. У сваком случају, њихов примарни циљ је стварање одрживе системске промене успостављањем равнотеже између економских, друштвених и еколошких циљева.

Шта је најважније када планирате бизнис?

Провера бизнис идеје

Уз помоћ пословног модела CANVAS моћи ћете брзо и лако да проверите своју идеју и колико она има потенцијала да прерасте у успешан посао.

Сазнајте више на: https://en.wikipedia.org/wiki/Business_Model_Canvas

Бизнис план

Кључни део у развоју пословне идеје је израда детаљног и прецизног пословног плана. Користите дигиталне алате као што је Excel или готове формате и програме да брзо и лако уносите измене, додатке и симулације приликом прављења прогноза, планирања и прорачуна трошкова и прихода.

Чак и пре него што почнете да улажете новац, изузетно је важно прогнозирати све фиксне трошкове, све варијабилне месечне трошкове и правити прогнозе прихода из месеца у месец, водећи рачуна о новчаним токовима.

РАДНИ МАТЕРИЈАЛИ

1. Радни лист "Бити или не бити предузетник: предности и мане "
Радни лист "Тест за самооцењивање предузетничких вештина"

2. Како да одлучам дали самовработувањето и претприемништвото е за мене?

Самозапошљавање и предузетништво је потпуно другачији каријерни пут од избора за рад у компанији. Да би вам помогли да одлучите да ли је предузетништво пут којим бисте желели да идете у својој каријери, користите тест за самооцењивање и радни лист „Бити или не бити предузетник: предности и недостаци" да процените предности и недостатке бити предузетник. Сумирајте добијене резултате и запишите своје најважније закључке на радном листу за саморефлексију „Моји кључни увиди" одговарајући на следећа питања:

1. Који су кључни 3-5 фактори због којих себе видим као предузетника?
2. Шта поседујем, (које вештине, знања) да бих био успешан као предузетник? (види Модул 2, Радни листови личних карактеристика, вредности и способности)?
3. Које вештине треба даље да развијам и како (види Модул 2, Радни листови за личне карактеристике, вредности и способности)?
4. Која су 3 разлога зашто мислим да предузетништво није за мене?
5. Шта би требало да се промени да бих преиспитао могућност самозапошљавања и предузетничке каријере?

За каријерне саветнике/фасилитаторе:

Започните групну сесију групном дискусијом о предностима и недостацима предузетништва и које су кључне карактеристике и вештине успешног предузетника. Замолите их да вам дају примере предузетника којима се диве и објасне зашто. Заједно прегледајте резултате радних листова и прођите кроз процес саморефлексије водећи учеснике кроз горе наведена питања.

Радни лист

„ Бити или не бити предузетник: предности и мане “

Неки од нас имају јасан став и опредељење да желимо да радимо за себе и да покренемо сопствени бизнис. Другима ова визија није тако јасна и потребно им је додатно испитивање, провера и време пре него што се одлуче на такав корак.

Ова вежба је креирана да вам помогне да лакше и ефикасније проверите идеју о предузетничкој каријери.

Изрази који се нуде у наставку директно су повезани са тим шта значи бити предузетник. Пажљиво их прочитај и у зависности од твог личног става распореди их у једну од три категорије, према томе да ли мислиш да представља предност, недостатак или нешто што се може посматрати и као предност и као недостатак када је у питању предузетничка каријера. Важно је знати да нема погрешних одговора! Препоручљиво је да сваку реч користиш само једном на једној од скала, а слободно додајте тамо где ти лично ссматраш да постоји још нешто што је важна и одговарајућа карактеристика предузетника, а овде се не помиње.

Скала од 1 до 10 визуелно ти ме помоћи да проценитш како је предузетништво за тебе тако што ћеш распоредити речи у одговарајућим пољима скале за **Предности, Недостаци** и **Може бити и предност и недостатак.**

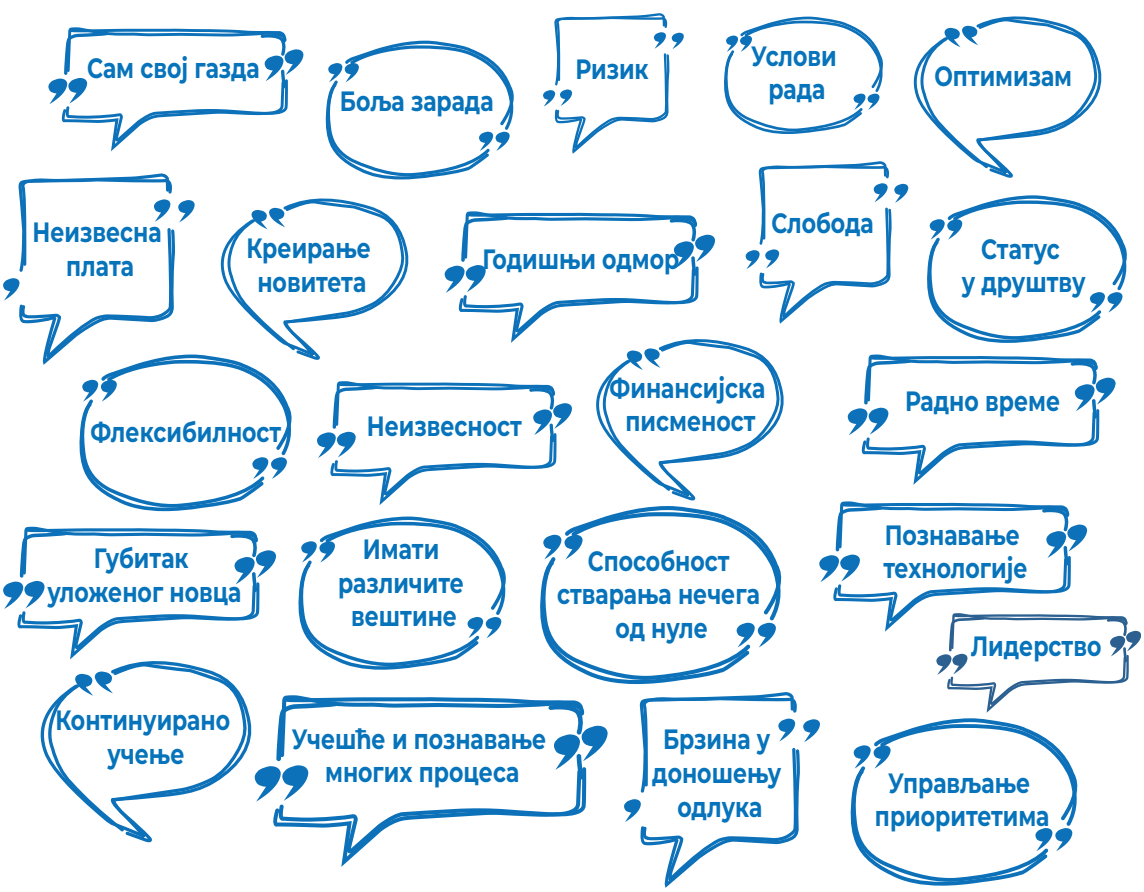

Предности:

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

Недостаци:

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

Може бити
и предност и недостатак:

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

Тест самооцењивања предузетничких вештина

Питања:	Не (0 поена)	Делимично (2 поена)	Апсолутно да (5 поена)
1. Желим да контролишем колико зарађујем, што више радим, боље ћу зарађивати			
2. Желим да будем сам свој шеф			
3. Желим да имам могућност флексибилног радног времена			
4. Не смета ми да радим више од 8 сати дневно, викендом, празницима итд. Све док је то мој лични избор			
5. Волим промене и лако им се прилагођавам			
6. Имам широку мрежу познаника и сарадника			
7. Имам моралну подршку породице и најближих			
8. Имам јаку дисциплину			
9. Имам способност самомотивације			
10. Имам добро психичко и физичко здравље			
11. Спреман сам да велики део свог приватног времена уложим у развој пословања			
12. Неуспех је за мене научена лекција			
13. Тамо где постоје проблеми видим прилике			
14. Могу да видим више решења за одређени проблем			
15. Ја сам организована особа и добро управљам приоритетима и временом			
16. Имам продајне вештине			
17. Имам комуникацијске вештине			
18. Имам вештине преговарања			
19. Имам вештине умрежавања			

20. Поседујем менаџерске вештине, за управљање тимом и/или процесима			
21. Поседујем знање о финансијском менаџменту			
22. Увек преузимам иницијативу			
23. Могу да радим сам и да се ослоним на сопствене снаге			
24. Имам лидерске способности, лако могу мотивисати друге да раде са мном			
25. Не одустајем лако, када почнем пројекат вредно радим да га завршим			
26. Видим чашу "полу пуну" уместо "пола празну"			
27. Увек дајем све од себе у ономе што радим			
28. Увек сам веома опрезан и пажљив када је новац у питању			
29. Верујем да свака особа сама одређује своју "срећу"			
30. Добро се носим са стресним ситуацијама			
Укупно поена:			

Систем бодовања и резултати:

Свако „не" носи 0 поена, свако „делимично" 2 поена, а свако „апсолутно да" 5 поена. Када сакупиш све поене, моеш се наћи у једној од следећих категорија: 0-100, 101 – 120, 121 – 130, 131 – 150

0-100: Тренутно можда нистии потпуно спреман да радишза себе у овој фази свог живота. Уз додатна улагања у развој одређених вештина и похађање обука, можеш размишљати о покретању посла у будућности.

101 – 120: Чини се као да је потребно да даље развијаш одређене ставове, квалитете или да добијеш адекватну подршку за покретање сопственог посла. Немој се обесхрабрити! Уз мало труда и развој одговарајућих вештина или са партнером који ће употпунити твоје вештине, ипак можеш започети посао.

121 – 130: Можеш бити успешан предузетник. Пре покретања сопственог посла било би добро да се консултујеш са ментором, саветником, пријатељима и породицом посебно о питањима на која си одговорио са „не" и да преиспиташ своје одговоре.

131 – 150: Не губи време! Врло је вероватно да ћеш бити успешан ако покренеш сопствени бизнис. Према твојим одговорима, чини се да поседујеш најнеопходније ставове, вештине и личне карактеристике неопходне за једно предузетника.

Саморефлексија: Моји кључни увиди

Сумирај добијене резултате и запиши своје најважније закључке одговарајући на следећа питања:

1. Који су кључни 3-5 фактора због којих себе видим као предузетника?

2 Шта поседујем, (које вештине, знања) да бих био успешан као предузетник? (погледајте Модул 2, Радни листови личних карактеристика, вредности и способности)?

3. Које вештине треба даље да развијам и како (видети Модул 3 и радне листове за самооцењивање)?

4. Која су 3 разлога зашто мислим да предузетништво није за мене?

5. Шта би требало да се промени да бих преиспитао могућност самозапошљавања и предузетничке каријере?

Моји најважнији увиди из резултата добијених кроз тестове самооцењивања

Акциони план:

1. Које мале промене ћу направити и предузети у наредна 24 сата?

2. Шта ћу предузети у наредних 7 дана?

3. Које кораке ћу предузети у првих 30 дана?